

რედაქცია

გლოზინის პროსპექტზე თავ. ზურან ბაკონის სახლში... რედაქციაში, ქუთაისში, ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში...

დროშა

უასი ბანსადღობისა სკრიპონზე რვაკაბ, განცხადება მიიღება ქარაოლის, რუსულს და სხვა ენებზედ.

ბამოლის უძველესი ორგანოს ბარდა.

წაღკე ნომერი «დროშისა» ღირს 5 კაპეიკა

პირველს სეკტემბერს ამ წლისას გაიხსნება სასოფლო მეურნეობის სკოლა...

პაირი. უკანასკნელს 24 საათში ხოლოდით მოკვდა: კაირში ერთი და პრავინციებში 310 კაცი.

თბილისი, 9 აგვისტო. ჩვენ მივიღეთ შემდეგი საყურადღებო წერილი...

მხარეებშიც კი ემზობა მონობა, ჩვენში, ჩვენს ცხვირ წინ, კიდევ ყოფილა...

პოპულირული სკოლის (3-3) ა. წინამძღვარი-შვილი

ნიჟამოკოლის იარაგარა. რკინის ფურცლები სულ გაიხსნა: იაკოვლევისა 3 მ. 25 კოპეიკამდინ...

და აი მაშინ, როდესაც განათლებულს ქვეყნებში ამ გვარი ჰუმანური მოძრაობაა...

— შალო, წუხელის მსეთი შლაპკა ეხურა შინასოვის ცოლს, რომ სულს ლაპლაპი გაუდიოდა...

სკოლაში (ქრდილოეთის სააგენტოსი.) 8 აგვისტოს. კატიკოპარლი. დიდი მთავარი ნიკოლოზი...

აქვთ. მეჩეთი გაჩაღებულა სტიარინის სანთლებით, მარცხენე მონარეთს გაუდის კაშკაში...

— შალო, წუხელის მსეთი შლაპკა ეხურა შინასოვის ცოლს, რომ სულს ლაპლაპი გაუდიოდა...

— შალო, წუხელის მსეთი შლაპკა ეხურა შინასოვის ცოლს, რომ სულს ლაპლაპი გაუდიოდა...

ბა აღარა გვექონდა უფასოთ. მკიშა რა არის—იმის ერთი მუქისა და ერთი კენჭის რიყიდან აღება არ შეგვეძლო. მტკარში თევზის ქერასაც კი ბაჟი დასდესო. ჩვენს მინდვრებში ძალიან ბევრი კაპარი მოდის, რომელსაც ჩვენი დედა-კაცები ჰკრეფდენ და ცოტად თუ ბევრად სარგებლობდენ ამითიო. მეც აგვიკრძალეს და ტყუილ-უბრალოდ ფუტღება ამოდენა კაპარი. ნეტა თითონ მაინც ესარგებლოთ, მაშინ გული აღარ დაგვეწვებოდა, — მაგრამ არც თითონ სარგებლობდენ და ჩვენც გვიშლადნო. რომ ეს წესები კარგად შეესრულებინათ, საქისტეითი და საჩერკეზოდამ შორიყვანეს ჩაფრები, რომელთაც იმოდენს ჯამაგირს აძლევდენ, რომ რაც ბაჟიდან შემოსდიოდათ, ისიც იმათ უნდებოდათ და კიდევ თავის ჯიბიდანაც ზედ ადებდენო. იათი უღმერთო, ისეთი უწყალონი რამ იყენეს ჩაფრები, რომ იმათა შიშმა თავს ზარი დაგვკა. შაჩუჩუნება აღარ შეგვეძლო: დაგვეხვეოდენ მათრახებითა და მინამ სულ ერთიანად არ დაგვალოჯებდენ, თავს არ დაგვანებდენო. მკონი, იმ განზრახვითაც იყენეს ისინი გამოწერილინი—თუ ვინცოდა შემოკვდომიდათ ვინმე, დაკარგულყენ და გამოძიებისთვის გზაკვალი აერიათო.

რაკი დინახეს, რომ ამ წესებისაგან არავითარი სარგებლობა არ გამოდის, ჩვენმა ბატონებმა შესცვალეს ეს რიგი, — განაგრძეს ჩვენმა მოსაუბრებებმა—და იმის მაგივრად მუშაობა დაგედეს ხარჯათ. ამ განუტრებულ მუშაობის დროს, ამ სიცხე-პაანაქებაში, როდესაც ჩვენს საკუთარი ყანები დაუმკალი გვჩნება, მოგვადგება დილით კარს ხან ერთი მებატონე, ხან მეორე, ხან მათი მოურავები, ხანჯლით, მათრახით, ჯოხებით დაიარალებულნი და ვაი იმის დღეს, ვინც

არ გაწყვიტა იმათ სამუშაოდ! ცემატყუარის და ხანჯლების ტრილის გარდა, ის დღევ მოელის, რომ იმის საქონელს საძოვარზედ აღარ გაუშვებენ და მშიერს ამოხოტვენ. თქვენ მარტო ის წარმოიდგინეთ, — პილიახერიანთ გვარი იმოდენა არის, რომ ყველას რომ ფუჭუშაოთ, ჩვენს საკუთარს სამუშაოსთვის დრო აღარ დაგვრჩება. ამის გარდა, მუშაობის დროს საქმელსაც საქმად არ გვაძლევენ: თითო ლუქმა გამხმარს პურს მოგვიგდებენ და, აბა მოდი, იმით ისახლოვე ამ სიცხეში დილით საღამომდინ. ხომ მოგესტენებათ—ქართული კაცისთვის უღეროდ მუშაობა ძალიან გასაკირია, მაგრამ ღიონოს არ ვჩივოთ, ცოტა ღობიოს შექამადი მაინც ემეტებოდეთ. ღვთის წინაშე, ზოგიერთა კი გვასმეეს ღიონოსაც და შექამდასაც გვაძლევს, მაგრამ ზოგს ხმელა-პურიც კი არ ემეტება მუშისთვის.

იაც დაღონებულები, ისე დაღრეჯილები, ისე მარტოვად და გულწოფვლად მიამობდენ ამას გლეხები, რომ კაცს არ შეეძლო მათის სიტყვების სინამდელით ეჭვის შეტანა, მაგრამ მე კი მეტად მეუტხოვა ეს ამბავი. ჩემთვის წარმოსადგენლათ ცოცხელია, რომ კაცი კაცს და მერე ისიც ჩვენი რაინდი, სულ-დიდობით, კულ-უზობით, კაცო-მოყვარეობით და სხვა კაცობრიულ თვისებებით განთქმული თავადი შეილობა ასე ეპყრობოდეს კაცს, მერე ისიც ვის? თავისავე მოძმე ქართველს გლეხს, იმ გლეხს, რომლის მარჯვენს და ოფლოს მეოხებით უდგია მს პარში სულო! არა, მე არ მინდა დეოჯურო! შეიძლება ამ მებატონეებშიც მოიპოვებოდეს რამდენიმე უწყალო და შეუბრალებელი პირი, — რუსული ანდაზა ხომ მოგესტენებათ: «СЕМЬЯ НЕ ДЕТЬ ПУДА». — მაგრამ მთელი გვარი

რომ ასე ეპყრობოდეს თავისავე მგზავს კაცს, ამის დაჯერება არ შემოძლიან. ღმერთმა გვაშოროს ჩვენ ამ გვარი სიბილწე, ზნეობითი განხრწილება და გონებითი დამახინჯება!

მე, როგორც უბრალო მგზავრი არ შევალ იმის განხილვაში—თუ რამოდენად მართალია ის აზრი, რომ ტყე, საძოვარი და სხვა შეზღვევენ მებატონეების კუთნილებას. მე თქვენთვის მოგიწინდებო, ბატონო რედაქტორო და იმედიც გვექნება, რომ ოდესმე წაფიკთხავთ თქვენის გაზთვის ფურცლებზედ ამ ფრიად საინტერესო და საჭირო კითხვის საფუძვლიანს გამოკვლევას. მე მხოლოდ იმას მოგახსენებთ, რომ მართლაც რომ ასე იყოს, მართლაც რომ რაც შემოთ მოგიხსენიეთ, ყოველივე შეადგენდეს მებატონის საკუთრებას, განა იმას ამით უფლება ეძლევა—როგორც უნდა, ისე ეპყრობოდეს თავის ნაყმებს? ნუ თუ სამზღვარი არ უნდა ედვას მებატონის უფლებას გლეხების შესახებ? აქაო და საძოვარი, ტყე ჩემიაო, იმიტომ როცა მინდა ვსცემ, თავის საკუთარ საქმეს ხელიდამ გადაგდებინებ და პირუტყუსავით ჩემს სამუშაოზე გავადებო! მე კეთილ-გონიერების წინააღმდეგია, ეს უკანონობა, უსამართლობა, ძალადობა და მტაცებლობა იქნება და ამისთვის ეს ესე არ უნდა იყოს!

იმედი გვექნება, რომ თვით გორის მზარის ახალა უფროსიც ამ საგანსაც მიპყრობს თავის განათლებულს ყუარადლებას და განუშარტავს თავის მოძმე მებატონეებს დროებით ვალდებული გლეხების მათთან დამოკიდებულებას.

გზავრი. ჯერაც კიდევ სერგეი მესხის გარდაცვალების თაობაზედ დეკრეზა დეკრეზაზედ, წერილი წერილზედ მოგედის

ქალაღი ჰქონდა რაღაცა... ჩემს ქმარს ეთქვა: ერთი თუშანი მომეკო, თორემ შენს საქმეს არ გავაკეთებო... წაეყო, ბატონო, ამ სიტყვებისთვის პირი და რა არ ეთქვა?.. შენ ვინა გკითხავსო, ის დრო აღარ არისო... პესერი ნაჩაღნიკის ძაღლიაო, რასაც უბძანებენ, ის უნდა გვაკეთოსო და სხვა... — ში ჩვენი ბრალი—თანაგრძობით და თავ-მოკატუნებით წარმოსთქვა მეორემ... — მაგრამ ჩემი ქმარიც სულელი არ არის, თავის ხელობაში კარგად არის გაწვრთნილი... მასაც აელო და ქალაღი მაურ ქვეშ ამოედო... — ჰე, დედა ვაცხონე იმისი, აგრე უნდა!—ნიშნის მოგებით წამოიძახა მოსაუბრემ.—ხომ აღარ გაუკეთებს საქმეს? — რასაკურთველა რომ არა... იცე აწვალებს, როგორც ურჩებმა—შიის-ტე... — ახია იმაზედ!.. არა, ერთი თუშანი რა გახდა, ერთი თუშანი მინახეს და იმაზედ უარი? — მე სთქვი ქალი-და... მაგრამ

თვალი თითონ დაუდგა, ეხლა თუშანი-კი არა, მგონი, ორითაც ვერ მორჩეს! — ახია, ახი. — მართლაც, რომ ახია. — ვირვა გათავდა. მღუდელმა აიხსნა ანაფორა და უკმაყოფილოდ გამოვიდა... მასთვის არც ჯამაგირია, არც შემოსავალი, რა მოიყვანს გუნებაზედ. ძიღვე კარგი, რომ ბათუმში საკმაოდ იხოცებიან; თუ სენმა არ გაიტანა, იარაღი ხომ ხელთა აქეთ? შამისოდ უზენაესის მოციქულის კბილები ისე ჩასციოდა, რომ მკაღზედაც ვერ გადაკეთილიყო. — მალაცა ყმაწვილი მიდის მღვდელთან. — მამო, ეს რა ამბავია, რომ წირვანდ არაინ დადის? — მკრეა, შვილო, ეგრე! რასა იქ, ხალხი გაირყენა, იგონებენ რაღაცებს, რაღასაც იღებენ შიზეზად... ამას წინ კედელზედ გაეკრათ ქალაღი და ზედ ეწკრა: ქართულად სწირე, თორემ სხვა ენა არ გვესმისო. — მართულად-კი არა და, მამა-შვილობამ, ყიზილ-

ბამურათაც რომ ვწირო, მაინც არეინ იელის. — რატომ არა სცდით? განა ქართულად წირვა აღკრძალული გაქეთ? — არა, ეპისკოპოსმა მითხრა სამწირვაში ერთი ქართული იყოსო, მაგრამ არაინ იელის. — რა იცოთ, იქნება—იარონ... — არ იკლიან, არა. იმედ გადაწყვეტით წარმოსთქვა მღვდელმა. — რა გენაღვლებათ, სცადოთ?—ჩასციებოდა ყმაწვილი კაცი. — რა ვცადო, — შეტყვით წამოიძახა თავმოძულეებულმა მღვდელმა.— როდესაც ქართული წიგნები არა გვაქს. — ჰო—ო!— გააგრძელა ყმაწვილიმა კაცმა,— ეგ კი სხვა არის... მაგას სწორედ რომ არ ეშველებია... მღვდელი გამოვიდა და ყმაწვილი ქცე აეკიატა. — მამო, რატომ ერთს რიგინას საყდარს არ აშენებთ? — აკი გროვდება ფული. — ბერი მოაგროვეთ? — ჯერ სწორედ არ ვიცი, მაგ-

სხვა-და-სხვა საქართველოს უკუთხევიდამ და იმ უტყუარ მღვდელმა, სადაც შემთხვევას ორიოდ ქართველისათვის ერთად თავი მოუყრია. შველანი ერთხმად დიდს მწუხარებას აცხადებენ ამ ერთგულის მოღვაწეს უდროოდ გარდაცვალებაზე. თითქმის ყოველს საქართველოს შესამჩნევ ქალაქში და სოფლებშიაც კი საზოგადოებას პანაშვიდი გადაუხდია განსვენებულის მოსახსენებლად; სხვათა შორის, გარდა წინადა ხსენებულ ქალაქებისა და სოფლებისა, თელავში, ქახში (საინგილოში), ხაშში, ბაქოში, ღარაბიხალში და სხვ. განსვენებულის ჭირისუფლებს მისელიათ აგრეთვე თანაგრძობის ტელეგრამა მოსკოვის ქართველ სტუდენტებისაგან. რედაქციასაც ბევრის კერძო პირისაგან მოუვიდა წერილი თუ ტელეგრამა, სხვათა შორის ნიკ. ხიზანოვისაგან და ზემოქალის მასწავლებლისაგან, რომელიც ამბობს რომ სასოფლო სკოლამ დაჰკარგა მასში საუკეთესო მოსარჩლო.

მს ეს არის მოგივიდა კიდევ შემდეგი ტელეგრამა პარიკიდან: «მწუხარებით აღვიტყენით ყველა მისნი თანამემამულენი, როდესაც შევიტყეთ გარდაცვალება ერთგულის მოღვაწის სერგეი მესხისა.

შეშმარიტად სანუგეშოა ესე ერთხმად და ერთხმად ერის თანაგრძობა და წამქვებელი ყოველის საზოგადო მოღვაწისთვის. ბოლოს გული არ გვიტმენს, რომ სერგეი მესხის უკანასკნელ ცხოვრებაში ერთი ამბავი ჩვენს მკითხველებს არ ვაცნობოთ: როდესაც განსვენებული უკანასკნელად აბასთუმანში გამგზავრებას აპირებდა თურმე, თავის სახლის კარებზედ წაუწერია: «მშვიდობით ჩემო პატარავ და ლამაზო რიონო (იმის სოფლის სახელია), შენის წმინდა მამართ უკანასკნელად ესუნთქავ.» რედაქციამ მოგივიდა

რამ გროვდება კი. დიდი სობორო უნდა აშენდეს... ჩვენ გვინდოდა, თათრების მიჩეთი ჩამოგვერთმია და ეკლესიად გადაგვეკეთებინა, მაგრამ არ მოხერხდა. — რასა ბძანებთ, მამო, მათრები როდი დაგანებდენ. — იმათ ვინა ჰკითხავდა? — როგორ, თუ ვინა ჰკითხავდა, ხომ იმათი საკუთრებაა? — საკუთრება, საკუთრება! შეუბუზღუნა მღვდელმა: — თუ-კი ჩვენ გვინდა? — რა ვუყოთ, რომ გვინდა?.. ბერი რამ გვინდა, მაგრამ ვინ მოგვეცემს? — ძალა!— მოკლედ მოსჭრა მღვდელმა და დაუმატა:— განა თათრებს ცოტა ეკლესიები გადაუკეთებიათ მიჩეთებათ? — მაგისთვის კიდევ გავიკოცხავს. — აი ნეტა მოხერხებულობაო, თორემ გაკიცხავს ვინ დაგიდევს. — მოითმინეთ და... ჩვენი სურვილია, რომ ხალხი მოვიმხროთ, მოვიზილოთ და მაგ გვარი ძალ-დატანება კი სრულიად დაგვაშორობდა.

ერთი ლექსი სერგეი მესხის გადაცე-
ლებას, რომელიც ეს სიტყვები
ორს ხანაში გრძობიერად არის გა-
მობატული:

გარეხედ წაუწერია
დედა გიგადეო შვილია;
აღარ დამატებებს ჭკარი
წილის წინდა გრილია!

შუქს ვეღარ მომყენს მსუ-მთარე,
მაწა დამფარავს გრილია,
მშვიდობით, დედა—სამშობლო,
აგტილდეს გასაჭირია.

ახალი ამბები.

მ. ღონდუკოე-პორსაკოვი 6-ს
აგვისტოს დაბრუნდა ძახეთიდან და
ამ დღეებში მეთათისა და სოხუმასკენ
აპირებს წასვლას.

7 აგვისტოს გრაფი ლორის-
მელიქოვი თბილისიდან სამშენებარს გა-
რეთ წავიდა.

8 აგვისტოდამ შეიცვალა წე-
სი ჩვენის რკინის გზაზედ მატარებ-
ლების სიარულისა. ჩვენის გზათვის
ბოლოში დაბეჭდილია რადროს გა-
დის ჩვენის უმთავრეს ქალაქებიდან
მატარებელი, ან რადროს შემოდის.

ახალსენაკიდან გვეწერენ, რომ
იქ პირველს აგვისტოს, როდესაც სა-
შინლად წვიმადა, რკინის გზით მიუ-
ყვანია ერთს ზუგდიდელს კაცს თა-
ვისი ავად-მყოფი შვილი და რადგან
გვიან იყო, ღამე იქ გათიება დაუბი-
რებია. დიდხანს უძებნია ბინა ღუქებ-
ში ავადმყოფის დასაწვენად, მაგრამ
არც ერთ მდღე უქნეს არ მიუღია და ორი-
ვეს,—მამასაც და ავად-მყოფ შვილ-
საც მთელი ღამე ცის ქვეშ ტალახში
გაუტარებიათ. ისედაც ავად-მყოფს
შვილს ეს ვერ აუტანია და მეორე
დღეს თავის მამის მკლავზედ სული

ხალხის მომხრობას ტყუილად
შეუქრობთ, «მგელს სახარებას უკითხა-
დენ—გამიშვიტ, თხა შირბისო!»—ეგ-
ნიც აგრე არიან. უკაცრავად, ახლა-
კი უნდა გამოგეთხოვოთ; დავილაღე,
შინ გიანლებით.

შაწვილი კაცი როდენსამე ხანს
დარჩა ჩაფიქრებული და წყნარად წარ-
მოსთქვა:

«მგლის თავზედ სახარებას კით-
ხულობდენ,—გამიშვიტ, თხა გარბი-
სო!» და გაბრუნდა, დაჰყვა რკინის
გზის რელსებს.

მსვე ბურუნ-ტაბე. მანსაციფორე-
ლი, გძელი სქელი, საკმაოდ მაღალი
გორა, რომელიც კარგა მანძილზედ
მიზღვეს შავს ზღვას და იფარავს ზღვი-
დამ მომდგარი ხარბაზნებისაგან ყა-
ზარებს. მართლაც, რომ ვასაკვირვე-
ლი ქმნულდება, ამგნებული კაცის
ხელისაგან თავის სიცოცხლის დასაც-
ველად. შუურებ და სვიკირს, რომ
კაცის შრომა იკარგება ამ გვარ სი-
მაგრების საკეთებლად!... ჯერ ხალ-
ხნი ერთმანერთს მოსისხლე მტრათა
შხალიან და ერთი-მეორისგან დასაფა-

დაუღვეია. ძორესპონდენტი სამარ-
თლიანად ჰკიცხავს მელუქნებს ამ
უღმერთობისათვის.

5 აგვისტოს ბჭოში მოსულა
თავმჯდომარე რკინის გზების კომი-
სიისა გრაფი ბარანოვი, რომლისთვი-
საც ნათესა მწარმოებელთ წარმო-
მადგენელთა მოუხსენებიათ ამ წარმო-
ების საქროება: სხვათა შორის, საქრო-
არისო რომ 1) ნათესა გაგზავნა შექმლე-
ბოდესო პირდაპირის გზით და ამისათვის
კავკასიის რკინის გზის გამგეობა უნდა
პირობით შეეყრას ორთქლის—გემების
საზოგადოებას და იმ რკინის გზების
გამგეობას, რომელიც შავის ზღვიდან
იწყობიან; 2) ნათესა გადასატან გა-
გონების რიცხვს მოემატოს, ისე რომ
წელიწადში 30 მილიონამდე ნათესა
გაეიდეს რკინის გზითა და 3) ბა-
ქოში და ბათუმში ზღვის ნაპირისკენ
გაქვთდეს რკინის გზის შტოები.
ამას გარდა კავკასიის რკინის გზის
გამგეობას სხვა და სხვა საჩივრების
ასაცილებლად მიუხდვია თითონ ნათესა
მწარმოებლებისათვის, კომისია
ამოიჩინონ და ამ კომისიამ ყური
უგდოს, რომ ყველა მწარმოებელმა
თავის რიგზედ გაგზავნოს ნათესა და
არა ურიგოდ, სხვებზე უწინ («ძა-
კაზი»).

პეტერბურლიდან ატყობინე-
ბენ გავითს «Рус. Курьер»-ს, რომ
თ. ღონდუკოე-პორსაკოვისაგან ში-
ნაგან საქმეთა სამინისტროში წარ-
დგენილი ამ გაზაფხულზედ პროექტი
ძაქასიაში სასოფლო სკოლებში შე-
მოსაღებ ცვლილებებზედ არ იქმნა
მიღებული იმ ფორმით, რა ფორმი-
თაც იყო წარდგენილი და ეს საქმე
დროებით გადაიდგა. ამბობენ, რომ
თ. ღონდუკოეს ეს პროექტი დაუბ-
რუნდება ზოგიერთა ცვლილების მო-
სახდენად იმ მუხლებში, რომელიც
ჩვენის ქვეყნის აწინდელს მდგომარე-

რავად დროს, სიმდიდრეს, ღონეს ამ
გვარ შენობებზედ ალყენ.

ამბობენ: მსმალეთს ეს შენობა
ორ მილიონ ნახევარი «ღირია» დაუ-
ჯდაო!

«მერთო ჩემო! მს—ფული რომ
ხალხის კეთილ-დღეობისთვის, მათის
სწავლა-განათლებლისათვის ყოფილიყო
დახარჯული, ბათუმი ეხლა კველუად
მოწყობილი ედემი იქნებოდა.

ბურუნ-ტაბის თავიდან, შორს იხ-
სნება ცისკიდური (ჰორიზონტი) და
შორს, შორს სადღაც გადაკარგული
ხომალდები მოჩანან, მოიჩხევიან,
წყნარად აღიან და ჩადიან ტალღებზედ,
რომელიც მათ საყვარელს შვილსა-
ვით არწებენ.

მს ადგილი გახლავთ სვედის-გასარ-
თობი ყველა მწველებულის გულისა;
ეს იჭიდავს კაცს სენის საშუამოდ
მოსასასაზობლად. მე მივირს, რომ ამ
ადგილისთვის «ახერის ადგილი» არ
დაურქმევიათ, რადგანაც მყევარებულ-
ნი აქა მართოდებნიან, ოხერენ და
ოცნებობენ; უმოწოდ ზღვას ანდო-
ბენ თავიანთ დაფარულ ფიქრებს.
ქველანვე მოჩანს დაუფიწყარი მამა-

ობას არ შეეფერება მთ უნიკობაა
პროექტი მიღებულ იქმნა, ე 1884
წელიწადზედ აღრე არ მოხდება.

ბათუმში სწერენ, რომ შვე-
ზღვანელ მომქმედ რუსის ცეცხლის
გემების საზოგადოებას განუზრახავს
თავის მოქმედების გაერცვლება, რად-
გან მეცილებას ერიდება. მართლაც,
რაკი ბათუმში ვაჭრობამ იმეტა ფრან-
ცულ ქრისინეს საზოგადოებას,
რომელიც აქამდისაც მოქმედებდა
შვე-ზღვაში, შეუტყენთია რამდენიმე
დიდი ცეცხლის გემი ამავე ზღვასა და
ხმელთა შუა-ზღვას შორის სასიარუ-
ლოდ. მს ამბავი სწორედ სასიარუ-
ნოა ჩვენის ქვეყნის ვაჭრობისათვის,
რადგან ამით მოვაჭრენი ასცდებიან
იმ უზომო ხარჯს, რომელსაც დიდ-
ხანს მონაპოლიური რუსულ საზო-
გადოება იღებდა.

რუსეთი

— იწერებან, რომ 1884 წლის დამ-
ლეკს და 1885 წლის დამლეკს საზო-
გადო სახალხო აღწერა მოხდება რუსე-
თის იმპერიაში. ამაზე პროექტიც არის
თურმე შეტანილი შინაგან საქმეთა სა-
მინისტროში.

— ხმება აგრეთვე, რომ სახალხო
განათლების მინისტრს ამ დღეებში წა-
რუდგენენ ერთს სამსრუთის ერობის
შუამდგომლობას იმაზე, რომ გიმნაზი-
ებში და სხვა საშუალო სასწავლებლებში
შემცირდეს ფასი, რომელსაც შეგიძლება
ინდანს სწავლისათვის.

— გვიყის გაზეტებში იწერებან, რომ
8 აგვისტოს გივიის სამხედრო სამს-
ჯაროში უნდა გარჩეულიყო შეიდას
პოლიტიკური დამნაშავეების საქმე.

— შეტყობულმა შესდგა ტრანცე-
ზული გამანაბ, რომელსაც განზრახვა
აქვს შეისუიდას რუსეთში ზური და
სამშენებარ გარეთ გზავნოს. ეს გამანაბ

რის ციხე, კველუცი და მშვენიერი,
როგორც მისი გამშენებელი, მაგარი
და საიმედო, როგორც მისი უწინდე-
ლი საიმედო პატრონი...

მს ადგილი ყოველისთვის შემკუ-
ლი, კველუცად გადმოჰყურებს ზღვას
და გაჩუბებულს, შერყეულს კედლებს
შინც ეტყობა, რომ მისი ამგნების
დროს საქართველოში სიცოცხლე
სდულდა და გადმოდიოდა! რომ მას
ამ გმენებდა ბედნიერი დედოფალი, მთის
ხალხისგან პირი-მზედ თქმული, რომ
მელსაც გვერდს უმშვენებდა უკუნი-
სამდე დაუფიწყარი შოთა.

რა უჭირდა მაშინ ბედნიერ შოთას,
რად არ გაიზღებოდა მისი ნიჭიერე-
ბა?... მამულის შვილი ხედავდა თა-
ვის სამშობლოს გაბედნიერებულს და
გაბრწყინვალებულს მამარის ვარ-
სკვლით, ხედავდა მოძმეთ ძლიერებას,
გული ღაღობდა, ნაეარდობდა და
მამარის ცქერით ზეციური ცეცხლი
განუწყვეტლივ ინთებოდა!...
მე მგონი ერთი იმ დროის ნადი-
მი თამარის ციხესთან, ის გუ-გამ-
ლილი მხიარულება საკმარისი იქნე-
ბოდა გული სალ-კლდეთ გარდაგმ-

დაიწობს თავის მოქმედებას, მამარის
1884 წლიდან. ამ უმად იგონებებს,
თუ რომელ ქალაქში შეგროვოს სა-
უიდი ზური; ამისთანა ადგილებს ოცს
ასახლებენ. ყველა ამ ადგილებში გამან-
ნაბს ეულებს თავის აგენტები და თი-
თოს 3000 მანეთი ჯამგირი კვება
ოქროთი. ამისთანა აგენტებს კომისიას
ქებს ისევ ადგილობრივ მესტარებლებში,
რადგანაც იმათ უფრო გარდა ენობა-
ნებათ ადგილობრივი ზურით ვაჭრობის
წესები.

— კბრელების წინააღმდეგ უწესო-
ბის თანახმე კატორინოსლავლიდამ გას.
«Новое Время»-ში იწერებან შემ-
დგეს: «უეტესი ნაწილი უწესობის
მამხდენელთა ჩრდილოეთი რუსეთიდან
მოსული მუშები იყვნენ. ცარცაში მონა-
წილეობას იღებდენ აგრეთვე იქ მდგომი
ხალხიც. საზიზლარს სახასხავს წარმოად-
გენდა ეს ამბავი. ბუკრი ჭკინსავდა ამ
მოქმედებას, დაბალის სახლის დედა-გა-
ცება სტიროდენ და იცოდებდენ კბრე-
ლებს. ვინც იქ არ იყო, ვისაც თავის
თვლით არ უნახავს ეს უწესობა, იმას
არ შეუძლიან ამაზე სჯობა. უნდა გუხანთ,
რომ შეგ სიზღებოდათ ეს საძაგულო სურა-
თი მტარებლებისა და ძალადობისა. სადაც
გამხეცებულა სახლი გუღარ არჩევა ქრის-
ტიანს და ურიას ერთმანეთში და სადაც
ყველა საშემ მდგომარეობაში იყო. ზო-
გი ნაწილი მავურებლებისა იცინოდა და
მცარეკულების მსარე კბრია, ზოგი გი
გულ-გრილად უუერებდა. საითაც გაი-
ვიდით, ყველგან ეყარა დამტყრეული
ურთები, ტურტკელი, ბუმბული და სხვა.
პატარა დუქნები სულ დახურული იყო
და დიდი ქვითვირის დუქნები გი გა-
დარჩენილიყვნენ, რადგანაც შეინიდან
მაგრად იყვნენ ჩაკეტლნი. ერთს ვიდაც
გაცს ჩაგრა წითელი შავარი, რომე-
ლიც დუქნიდან მოეტაცნა, და ისე და-
სკიარობდა სალსში. დაგლეჯილი კბრული
წიგნების ფურცლები და უდაბი მრავალი
ეყარა სახლების გარშემო. დაუნგრათ
სამლოცველი სახლი და სინაგოგისკენაც

ნათ, სისხლი აგჩუხებუხებოდათ და
ერთ ათად გადაქცეულიყავით!..

იქვე ძირს, მშვენიერი ბალი აქვს
ამ ციხეს და შიგ ციფი წყარო, ციფი
როგორც ყინული, რომელიც ამ სი-
ცხეში უკვლავებათ მიგაჩნიათ. მორი-
ოდე მებალე, რომელიც ამ ცი-
ხესთანა დგანან, ჯერ ვერ შესწვევიან
ახალ წყობილებას და მიმსვლელთა-
თვის ვერაფერს შოულობენ.

მე მივირს, რომ აქამდის თავში
არაყის მოსელია—იმ ადგლის გამარ-
თოს პატარა სასტუმრო, სადაც უმპ-
ველია, დიდი ვაჭრობა ექნება.

მაგრამ იმედა, თავადი ივანე მუხ-
რან-ბატონი, რომელმაც შეისყიდა
ეს ადგილი, ისე არ დაადგებს, შენო-
ბას შეასწორებს და ყველა ქართვე-
ლისთვის ძვირფას სახსოვარს წესიე-
რად გაამ მვენიერებს.

რასაკვირველია, რომ იმ უზნო შე-
ნობებს, რომელიც შიგ ციხეში სალ-
დათებს ჩაუდგამთ, მოაშორებს იგი
ამ სიწმინდის ტაძარს.

